

Marica Čunčić

Dodji, Gospodine Isuse!

Isključivo za sudionike Programa Injigo
Sva prava pridržana
© Marica Čunčić 2008

Upute za ignacijanske duhovne vježbe u svakodnevnome životu

Predavanja
Dr. sc. Marice Čunčić
Prema knjizi
John Veltri S. J. *Orientalions (Smjernice)*

10.-14. molitvena cjelina

Zagreb, 2008.

Upute za 10. molitvenu cjelinu

Tema: Bog bira ispuniti svoje najdublje želje Riječju koja je tijelom postala. Molim ono što želim – ovdje duboku osjećajnu spoznaju toga kako je Bog odabrao ispuniti želje svojega srca Isusovim začecem. Molitveni tekstovi uzeti su iz knjižice sv. Ignacija *Duhovne vježbe* u prvo-me dijelu tjedna i iz evanđelja u drugom dijelu tjedna. Svakako je to promjena - odmor nakon svih onih ispitivanja savjesti, pripremanja za svetu ispovijed, i kajanja, što nije baš tako ugodno. Evo nas sada na mnogo ljepšoj temi.

Za nadati se da je ispovijed dobro prošla, da smo dobili milost skrušenosti srca. Što je skrušenost? To je sjećanje, jedno općenito sjećanje, da sam grešnica, da sam grešnik. Ne treba više ići u detalje, to smo is-povjedili, ali ostala je svijest: ja sam grešnica. Jedan svećenik je držao duhovne vježbe časnim sestrama, pa je počeo ovako: vi grešnice! Onda časna majka dođe i kaže: velečasni, kako se vi to ponašate prema ča-snim sestrama? A on kaže: ništa posebno, pa zar ne molimo u krunici «sveta Marijo, Majko Božja, moli za nas grešnike». Pa zar nismo svi greš-nici? Da, ta duboka svijest da sam grešnica može mi doći samo nakon ispovijedi kad priznam svoje grijeha. Jer ako nisam grešnica, Isus nije trebao ni doći, što će mi spasitelj. A ako sam grešnica, i ako me on spasio, ja sam njegova ljubljena grešnica, njegovo ljubljeno grešno dijete koje on spašava. I sve je u redu. Dolazi u ravnotežu cijeli svemir, sve stvorenje po otkupljenju, po spasenju od grijeha koje sam učinila. I u tome je smisao kršćanstva koje se kaje i koje dobiva oproštenje. Ni jedna religija nije prava koja nema kajanja ni oproštenja, to su uglavnom sve sekte.

Mi imamo kajanje, osobno se kajemo za svoje grijehе, mi se i kao narod kajemo za možda neke naše grijehе, i Sveti Otac je molio za oprostenje, kajao se u ime Crkve za neke pogreške. Znači, kajanje postoji kao sredstvo spasa, i opraštanje – kad ti netko kaže: molim te oprosti mi, onda treba oprostiti, i to je lijepo.

Ovaj dio koji smo prošli, od 6. do 9. molitvene cjeline, to je Prvi tjedan od četiri u duhovnim vježbama.¹ U tom Prvom tjednu smo išli za upoznavanjem i prihvaćanjem sebe da bismo se na kraju otvorili Bogu i vidjeli da nas on voli s time svime što jesmo. Ima bezbroj plodova od velike ispovijedi. Mislim da ćete se složiti da je jedan od plodova skrušenost srca, a to je svijest da sam grešnica, da sam grešnik. Ne treba dalje nositi sve pojedinosti svoje grešnosti u svijesti, ali tu svijest da sam grešnica treba nositi u srcu. Općenit dojam da sam grešnica ne može se postići bez onog detaljnog i dubokog promišljanja svojih vlastitih grijehа. Nakon toga možemo reći da se paušalno sjećamo uglavnom činjenice da smo grešni i znamo da je to utemeljena misao, da je to znanstveno dokazano. Tu ne treba sumnjati, to je bez ijedne sjenke sumnje istina: ja sam grešnik, ja sam grešnica, u tome me Duh Sveti utvrdio.

Kako nema više sumnje o tome da sam grešnica, neću više razmišljati kako je svijet grešan, kako taj svijet odlazi u Pakao, kako svi srljaju, neću se pitati kako mogu tako činiti, kako se ne mogu popraviti, niti govoriti: pa što je njima došlo itd. Sada sam shvatila/shvatio da je upravo *moja grešnost* stvarnost. To je jedan plod. Drugi plod je *strpljivost s drugima* koji su grešni. Kad ne mogu sa sobom izaći na kraj, a što onda očekujem od drugih; ili ako ja ne mogu svoje grijehе iskorijeniti, i svoje pogreške popraviti, kako mogu tuđe; često gledamo više u tuđe nego u svoje. Općenito više vidimo drugoga nego sebe. I u ovom ispituu savjesti u ova četiri tjedna razmišljanja o grijehu općenito, i mojem osobnom, mogli smo se osvjedočiti kako se malo poznajemo, da neka razdoblja našeg života nama uopće nisu poznata. Dok istražujemo svemir, i molekule, društvene i prirodne zakonitosti, dok znamo što je mislio Aleksandar Veliki, ne znamo što smo osobno mislili pred, recimo, deset godina. To

¹ Duhovne vježbe obično traju 30 dana u šutnji. Sastoje se od 4 tematske cjeline koje obično traju svaka po tjedan dana tako da su 4 cjeline raspoređene na 4 tjedna. Odatle umjesto naziva za tematske cjeline dolaze nazivi Prvi, Drugi, Treći i Četvrti tjedan. Terminom Prvi tjedan označava se razdoblje ispitivanja savjesti i ispovijed. To je vrijeme od *Prve do Pete vježbe* u knjizi sv. Ignacija *Duhovne vježbe*. U ovim našim 30 tjeđnim duhovnim vježbama Prvi tjedan traje od 6. do 9. molitvene cjeline uključivo. Odmah poslije toga počinje Drugi tjedan, odnosno druga cjelina: Isusov život, od 10. molitvene cjeline dalje.

je tajna, mi smo sami sebi tajna. I prošlih tjedana dragi Bog nas je vodio kroz naš život pod jednim aspektom, pod vidom naše grešnosti, tako smo se upoznali. Jasno da iz toga proizlazi strpljivost s drugima, razumijevanje tuđih pogrešaka i velika želja da zadovoljim za ono što sam zla i nepravde ja unijela u taj svijet. I duša čezne sad da nešto napravi.

Ma što da napravim sada? Duša je puna želje da slijedi Gospodina, da se otvori prema Bogu, da ju Bog vodi. I to je normalan proces u duhovnom životu koji sv. Ignacije prihvaća u svojim osobnim duhovnim vježbama koje su trajale godinu dana, to svi prolaze u mjesečnim duhovnim vježbama koje traju 30 dana, pa tako i mi u duhovnim vježbama u životu koje traju 30 tjedana: poslije Prvoga slijedi takozvani Drugi tjedan duhovnih vježbi gdje promatramo Isusa, njegov život, otajstva, tajnu njegova života. Sve što je Isus činio na zemlji, činio je radi nas da, gledajući njegov život, možemo čitati za sebe, iščitavati, očitavati, dešifrirati za sebe, kako da mi živimo. I sada nastupa razdoblje u duhovnim vježbama kada ulazimo u ta otajstva, jedno po jedno, i gledamo tko je Isus, upoznajemo ga.

To nam jako paše, jer želimo otići iz svoga vlastitog društva, nije nam baš bilo lijepo s nama samima kao što ste vidjeli. Svi znamo što znači suočavati se sa sobom kakva sam, kakav sam. Bolje mi je uz Isusa, da mislim na njega, nego da mislim na sebe. A što ja i imam o sebi i sa sobom?! Ja nisam stvorena za sebe, ja nisam stvoren za sebe. Meni je to bilo veliko otkriće i oslobođenje kad sam shvatila da ne moram živjeti za sebe, izvan mene je cilj moga života, netko iznad mene je cilj moga života, smijem sebe zaboraviti i sav svoj život usmjeriti prema nekom drugom, a taj drugi je Isus Krist - On je naš put kojim idemo i naš cilj kojemu trebamo doći. Da to postignemo, razmatramo iz dana u dan njega, njegov život.

Sv. Ignacije u bilješkama [102-109] govori o utjelovljenju na sebi osebujan način. To su razmatranja u kojima opet imamo predvježbe i imamo točke. U predvježbama gledamo događaj. U točkama gledamo razvoj kako se dogodilo utjelovljenje. Pretpostavljam da je ovaj prvi dio iz knjižice u bilješkama [102-109] zapravo Injigova kontemplacija, Injigov doživljaj utjelovljenja, koji je on zapisao i preporučio da se i drugi time okoriste dok gledaju njegovim očima kako se to dogodilo. Ovdje ćemo razmišljati. Kao što smo i do sada u meditaciji razmišljali, tako ćemo i nastaviti s razmišljanjem. Meditacija je mislena molitva.

Razmišljajući o pojedinim istinama svete vjere, ulazimo sve dublje i dublje u njih po Duhu Svetom koji nam je dan da razumijemo, jer bez Duha Svetoga ne možemo reći: Oče; ne možemo reći: Isus je Bog. Ne možemo vjerovati da je Isus Bog, bez Duha Svetoga. Znači da je razmišljanje jako važno. Naša vjera nije nelogična, o njoj se može plodonosno i logično razmišljati i mnogo toga shvatiti. Druga je stvar što ne možemo *sve* razumjeti i *sve* shvatiti, ali ono što možemo shvatiti, vidimo da nije nelogično. Ne možemo shvatiti, na primjer, tajnu Presvetoga Trojstva koje je odlučilo da će se Druga Božanska Osoba utjeloviti. Iako ne možemo sve razumjeti, ne možemo ući u tajnu do kraja, ono što razumijemo – vidimo da nije nelogično. Možemo razumjeti donekle da je Otac od vječnosti, da je njegova misao, svijest, o samome sebi tako jaka, da je to Osoba, ta njegova misao, ta njegova riječ, izričaj, izražaj sebe, tako je jak, da je to Osoba, Druga Božanska Osoba, ili Sin, koga Otac rađa od vječnosti. A kako se Otac i Sin ljube, to je opet tako jaka ljubav da je to Treća Božanska Osoba, to je Duh Sveti. I ta slika Presvetoga Trojstva je zapravo slika koju mi vidimo svaki dan, recimo, u odnosu između muža i žene gdje je dijete, plod njihove ljubavi, treća osoba. Tako možemo zapravo razumjeti Presveto Trojstvo, jer vidimo primjer u našem životu. To je sve logično, nema tu da nešto nije logično. Ali ima mnogo toga što je neuhvatljivo što je iznad i izvan našega dosega. Ne možemo doseći tu dubinu bilo kakvim svojim napinjanjem. Kao kad bismo more htjeli pregrabiti u kantu, ne može se.

Sv. Ignacije razvija pred nama tu veliku sliku Presvetoga Trojstva kako gleda zemlju i kako gleda ljude koji idu u propast, jer nema spasenja, nema opravdanja, nema nikoga tko bi platio za njihove grijehe. Oni su uvrijedili Boga i taj jaz između Boga i čovjeka se stalno povećavao. I tada Presveto Trojstvo vijeća, i Sin, Druga Božanska Osoba, odlučuje da će postati čovjekom i već to vide kako će to biti. I kad se ispunila punina vremena, Bog je poslao arkandela Gabrijela k Djevici da joj to kaže, da je pita, da je moli bi li ona to htjela. To je jedan grandiozan plan, velik plan spasenja koji sv. Ignacije želi da mi razvijemo u sebi i da poniremo, da utonemo u dubinu, u smisao svega toga, u ljepotu, u poniznost.

Svi su u tome prizoru ponizni. Kako se arkandeo ponizio pred čovjekom koji je nižega ranga! Anđeli su višega ranga od čovjeka, oni su čisti duhovi, oni su puno jači u inteligenciji, u jačini volje, u osjećajima, u osobnosti, imaju jači profil osobnosti i mogu se kretati puno slobod-

nije od ljudi – ljudi imaju nešto životinjskog što ih veže uza zemlju. Međutim arkandeo se ponizio, poklonio pred Marijom. A Marija, Kraljica Anđela, Majka Božja, ona se ponizila pred arkandelom. Pogotovo se ponizio Sin, Druga Božanska Osoba, koji je Bog pa je htio postati običan čovjek. To je kao kad bi, recimo, netko od nas htio spasiti mrave, pa se utjelovio u mrava i živio među mravima, dakle lišio bi se svoga čovječstva do te mjere. To je, kažu teolozi, možda i preslaba usporedba s onim što je Druga Božanska Osoba učinila za nas kad se htjela utjeloviti i postati čovjekom za nas i biti s nama, živjeti s nama. I Marija je to prihvatila, arkandeo je obavio svoju službu. Kad gledamo sve to kako se događalo u tišini, vidimo kako malo buke treba za velike stvari, a kako mi puno buke stvaramo oko ničega, oko nečega što radimo, a što možda ništa ne vrijedi jer nije Bogu po volji. A ovdje vidimo: malo buke – puno dobra. Dakle: puno dobra – malo buke, a malo dobra – puno buke. Već vidimo da će nam ova razmatranja biti plodonosna.

U drugom dijelu tjedna čitamo iz evanđelja kako se to stvarno dogodilo konkretno s Marijom, s Josipom, i kako je to navještenje išlo, kako je arkandeo došao. To su evanđeoski tekstovi koji nam pomažu da se možemo koristiti i maštom. Možemo zamisliti da smo i mi u toj sobi i gledamo kako soba izgleda, kako je arkandeo ušao. Lijepo zažmiriš, negdje si sjedneš u ugao sobe, ili klekneš, i promatraš u mašti kako Marija reagira, kako arkandeo reagira, kako razgovaraju, kako se Sin Božji utjelovio pod srcem svoje Majke Marije kao zrno, kao sjeme spasenja. I onda možemo moliti i razgovarati s Marijom poslije toga. Možemo joj reći: Marijo, hvala ti što si prihvatila spasenje. Možemo gledati arkandela i reći mu: hvala ti što si obavio tako lijepo ovaj posao, jer nije bilo tako lako uvjeriti Mariju, učiniti da se ona ne prestraši, da prihvati. Evo možemo se uživljavati. Ulazimo u jedan novi način molitve koji se zove **kontemplacija**.

To je ignacijanska kontemplacija, ulazak u prizor, ulazak u događaj da si i ti *tamo* prisutna/prisutan i da sudjeluješ u tim događajima. Pučka kontemplacija je na primjer kada su svi na Božić kod jaslica i govore: „gle malog Isusa“ kao da su *tamo*, svi, i veliki i mali, igraju se da su *tamo*. To je vrlo jednostavna kontemplacija. Isto tako na Veliki Petak svi vjernici su pod križem na Kalvariji, ili kad molimo Križni put, zapravo jesmo *tamo*, idemo od postaje do postaje, i to je pravi križni put, to je kontemplacija; mi se uživljavamo da smo sada *tamo*, u Jeruzalemu, i da Isus zaista pada treći put pod križem, i da ga mi gledamo.

Koga si, Djevice, po Duhu Svetom začela

Međutim vjernici u crkvi ne ulaze tako u sve biblijske prizore. Na primjer nemamo nikada pučke kontemplacije događaja kad je Isus bio sa Samaritankom na bunaru. Nismo navikli na to da cijela crkva moli pobožno gledajući to otajstvo Isusova života. Može se npr. složiti bunar i prikazati Isusa kako sjedi i Samaritanku kako dolazi po vodu, učenike kako se vraćaju s hranom itd. Svako otajstvo Isusova života je za kontemplaciju, u svako otajstvo možemo ući. Na primjer znamo za onu ženu koja se dotaknula Isusove haljine – i ja mogu biti *tamo*, mogu se i ja gurati u tom mnoštvu, isto se mogu dotaknuti njegove haljine, samo što to nije uobičajeno da vjernici u crkvi časte ostala otajstva kao što časte otajstvo njegova rođenja, muke, smrti i uskrsnuća. A za nas u duhovnim vježbama bit će normalno da ulazimo u sve te prizore, to će biti redovita pojava – da smo *tamo*.

O tome još nismo govorili u uputama iako su neki od vas već ulazili u prizore kad smo imali čitanja iz Svetoga pisma u prve četiri molitvene cjeline, pa su mi govorili da su bili *tamo* i da su se uživali, ali to još nismo tada najavili da treba. Od *sada* to treba vježbati, koliko možemo, gledati očima mašte. Ne treba to biti ne znam kako, ne trebate se bojati

kako ćete, prepustite to Bogu. Ali kad jeste *tamo*, možete razgovarati i s Marijom i s arkandelom, na neki unutarnji način gledati, promatrati i vidjeti, sudjelovati kao da ste ušli na pozornicu gdje se odvija neka predstava ili ušli u ekran za vrijeme filma, da ste tamo, da gledate kako to izgleda, kako je ona obučena, kako se ponaša, kako arkandeo dolazi, kako govori, što se događa, i ako možete, i vi sami sudjelujte u tome; možda kad arkandeo ode, da kažete nešto, probajte u mašti. To postaje vrlo lijepa molitva koja je odraz vašega duševnoga stanja i otkriva vama samima tajnu o vama i tajnu o Bogu. Tu se događaju čudesne stvari u toj kontemplaciji. Evo to će biti upute za deseti tjedan.

Dakle u prvom dijelu tjedna je gledanje Presvetog Trojstva, što radi Otac, što radi Sin, što radi Duh Sveti, što rade ljudi na zemlji – to sv. Ignacije fantastično zadaje u predvežbi. To je prvi dio tjedna, prva tri dana, a onda drugi dio tjedna je gledanje utjelovljenja kontemplacijom.

I sv. Ignacije će nas ohrabrivati u svim sljedećim razmatranjima Isusova života da se uživimo maštom kako je to bilo, kako je to izgledalo, tako da možemo bez straha izbliza gledati Gospodina. **Milost** koja se općenito traži u Drugom tjednu, jest da iznutra upoznamo Isusa Gospodina kao čovjeka i kao Boga gledajući otajstva njegova života. Jer sve što je on činio, činio je zbog nas – svi misteriji, sva otajstva, tajne njegova života koje se vide na neki način, čuju se razgovori, gledaju se slike, imaju duboku poruku koja je neiscrpna za sve nas. I ta poruka će nam biti na dohvat ruke, svakome od nas osobno. Svatko će od nas upiti nešto drugo, nešto lijepo za sebe iz Isusova života.

Ovdje primjećujete da se više ne radi toliko o razmišljanju, nego o *unutarnjoj spoznaji srca*, jer kad smo u mašti **tamo**, sudjelujemo u događajima, mi se uživljavamo kao kad se djeca igraju. I mi se možemo uživljavati: evo ja sam sada tamo gdje je arkandeo došao, ja sam u kući navještenja gdje je Marija. Možemo si sve zamisliti. Tu se više ne radi o razumu, radi se više o srcu, da to uhvatimo iznutra. Sv. Ignacije se rodio na kraju srednjega vijeka² i u to doba se nije toliko dijelio razum i osjećaji, razum i srce. I bolje je to ne dijeliti, nego treba osjetiti srcem i razumjeti razumom, sve ujedno. Zato se kaže da se moli milost duboko *osjećajne spoznaje* - to je spoznaja koju osjećam unutra, za koju čak teško mogu i naći riječi. Kao ono: ako me ne pitaš, znam, ali ako me pitaš, ne znam, ne znam reći³. To je unutarnja spoznaja koja ispunja čovjeka, ali

² Rodio se 1491., umro 1556. godine.

³ Zahvaljujem prof. dr. sc. P. Herbertu Alphonsu za ovu spoznaju

je neizreciva, teško o njoj možemo nešto reći.

Gledat ću pogotovo u utjelovljenju kako Bog Otac ispunjava svoju želju, On ima jednu veliku želju – spasiti čovjeka. On ima jednu veliku želju da se Isus začne pod srcem Marijinim. Da to nisu njegove želje, ne bi se ni ostvarile. On je to želio svim svojim očinskim srcem. Pa ću gledati kako ljubi ovaj svijet, ljubi ga i želi ga spasiti.

Zato i mi moramo ponirati u svoje vlastite želje, jer iz njih dolazi ostvarenje. Najprije želja, onda misao, pa riječ, i ostvarenje. Sve se rađa u našim željama. Koje su tvoje najdublje želje? Koje su najdublje želje tvoga srca? Očeva najdublja želja je tvoja sreća. Zato te stvorio da budeš sretan, da budeš sretna. Koja je tvoja najdublja želja? On je time što je Isus postao čovjekom, svoje božanstvo podijelio s nama, s tobom, da bi te podigao, uzvisio, kao što kaže u Svetom Pismu: bogovi ste,⁴ i kao što u svetoj misi kaže svećenik „miješanje ove vode i vina učinilo nas dionicima Božanstva Isusa Krista koji se udostojao uzeti dijela u našem čovječstvu“⁵. To je razmjena. On se udostojao uzeti dijela u našem čovječstvu, postao je čovjekom da bismo mi mogli uzeti dijela u njegovom božanstvu i postati bogovi. Mi po naravi nismo bog, mi smo uvijek po naravi čovjek, to je nepromjenjivo; On je po naravi Bog, a mi smo po naravi ljudi. Kao ljudi, mi smo posinjena djeca Božja, adoptirana djeca Božja, Njegova djeca, tako da imamo dioništvo, udjela u božanstvu. Ono što su Adam i Eva htjeli, kušajući u neposlušnosti plod sa stabla koji je bio zabranjen, to mi dobivamo po utjelovljenju – Isus nam to dariva: evo budite u meni kao što sam ja u Ocu, da svi budemo jedno.

Utjelovljenje je beskrajno lijepo gradivo za razmišljanje, za razmatranje. Gledajući ljepotu Božje ljubavi, i mi možemo razvijati ljepotu vlastite duše. Gledajući nebeskoga Oca kako ljubi ovaj svijet, i mi možemo početi ljubiti i sebe i ovaj svijet. Vjerojatno ste primijetili da se sada stubokom tematika mijenja, idemo u sasvim drugom smjeru nego u Prvom Tjednu duhovnih vježbi. Ovdje je važna tema Isusov život i više nismo mi u središtu pozornosti, ne okrećemo se više sebi, nego gledamo nekog drugog, gledamo Spasitelja. Izlazimo iz sebe i gledamo njegov život. On nam je dan kao ogledalo, u njega se ogledaj: „ogledaj se u to ogledalo često“.⁶ Svaki dan u razmatranju gledat ćemo se u to

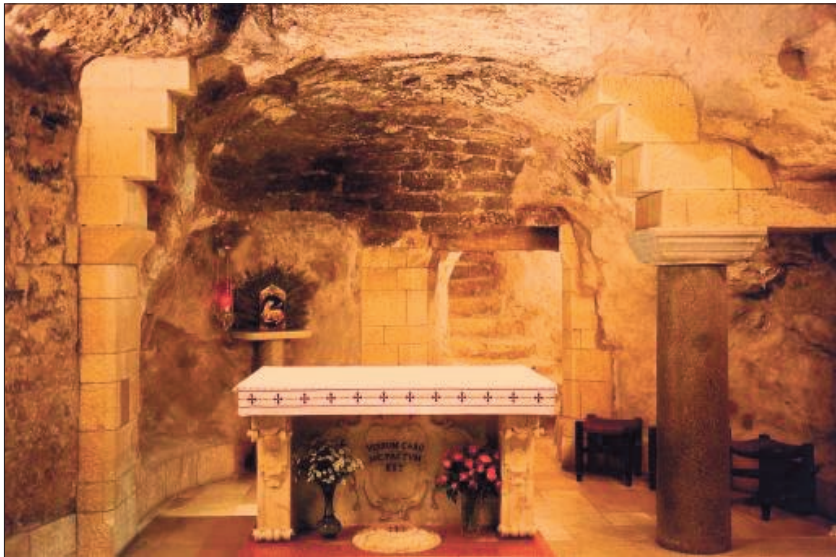
⁴ Iv 10,34.

⁵ Rimski misal, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2006, 339.

⁶ Gle kako je lijepo ogledalo dobila sv. Veronika. *Ogledaj se u to ogledalo često*. Šesta postaja klasičnoga pučkoga Križnoga puta: Veronika pruža Isusu rubac.

ogledalo. Gledat ćemo tko je Isus i odmah ćemo vidjeti – ako želim biti drugi Krist, kao što veli sv. Pavao, *alter Cristus*, pozvani smo da budemo drugi Krist, vidjet ću što mi još nedostaje, gdje moram narasti, gdje se moram smanjiti, da stanem u kalup Kristov, da odgovaram slici koju vidim pred sobom, da odgovaram Kristu koji me zove da ga slijedim, da budem kao on.

Zato ga iznutra treba upoznati. Bilo bi uzalud nasljedovati Krista tako da nosimo dugu kosu i bradu. Izvanjsko nasljedovanje gotovo je nemoguće zato ga treba upoznati iznutra u njegovom srcu, kako njegovo srce kuca, kako on razmišlja, kako govori, zašto to govori, kako se ponaša, da bismo iznutra mogli nasljedovati njegova načela, njegove želje, njegove misli. I to ćemo s radošću činiti u tjednima koji su pred nama.

Oltar u Nazaretu na mjestu navještenja

Upute za 11. molitvenu cjelinu

Tema ovoga tjedna je Isusovo rođenje. Milost: molim što želim – duboku osjećajnu spoznaju Boga koji je za me postao čovjekom da mogu više ljubiti Isusa i bolje nasljedovati njegov Duh. Prvi tekstovi su iz knjižice *Duhovne vježbe*. Drugi su iz Svetoga pisma. Evanđelist Luka je najtočnije i najviše pisao o rođenju Kristovu. Zatim imamo ponavljanje i možemo ići na bilješke [118- 119], a možemo ponavljati Luku ili ići dalje na bilješke [121-126].

U ovoj molitvenoj cjelini se uvodi **primjena osjetila**, a to je još jedna vrst ponavljanja. Što je primjena osjetila? Kad uđemo u štalicu u kontemplaciji, gledamo tamo Mariju i Josipa, što rade, kako izgledaju, gdje je mali Isus u kolijevci, kako vatra gori, to je samo vizualno, slika bez tona. Međutim, zašto bi druga osjetila bila isključena? Možemo osjetiti na primjer miris vatre, slame, gnoja u štali, vola, magarca. Možemo osjetiti miris mlijeka ili sira koji su donijeli pastiri. Možemo uključiti ton, slušati što govore, čuti kako Isus plače, što pastiri govore, kako anđeli pjevaju. Uključimo dakle osjetila, *primijenimo* svoja osjetila.

Kako bismo još mogli razumjeti tu primjenu osjetila? Kao kad, recimo, učimo za ispit⁷, pa onda prvi put čitamo nepoznati tekst, drugi put već je malo poznatiji, treći put: aha! to već znam, aha! to je to, da, da, to već znam, to znam, aha, a što je ovo, a da, da, a to je to, znam, znam, a to, dobro. I onda četvrti put kad ideš, samo listaš, pogledaš, sve ti je jasno, aha, aha to je to, da, da, dobro, to, aha, aha. Ne moraš pričati sve u detalje ali to je u tebi pohranjeno kao znanje. U toj fazi događa se pri-

⁷ Zahvaljujem prof. dr. sc. P. Herbertu Alphonsu za ovu usporedbu.

mjena osjetila: kad smo bili npr. u štalici već više puta, možemo osjetila nahraniti. Ne moramo se mučiti ako se to ne dogodi odmah od prve, ali s vremenom možemo i to naučiti. Ne moramo se, kažem, na samom početku brinuti kako će to biti. Duh Sveti će učiniti da to možemo, kao što je kod Marije Duh Sveti učinio sve ono što je ona pitala - kako će to biti. Kasnije ćemo još dublje i detaljnije opisati primjenu osjetila, zasad je ovo dovoljno.

U jedanaestoj cjelini pogotovo dolazi do izražaja kontemplacija, služenje maštom pri evanđeoskom tekstu o Isusovom životu. Ova metoda molitve zove se evanđeoska kontemplacija ili metoda kontemplacije, ili ignacijevska kontemplacija. To je vođena mašta ili aktivno maštanje u okviru evanđeoskog odlomka iz Isusova života. Možda će vam biti jasnije ako vam ispričam ovu priču. Jednog jutra u osmom stoljeću u talijanskom samostanu, nakon što su ustali, monasi su se obukli u svojim ćelijama i po redu išli po hodnicima u sobu susreta. Tamo su sjedili tiho dok jedan najedanput nije ustao, došao do stalka na kojem je bilo evanđelje i počeo čitati evanđelje po Ivanu.⁸ Čitao je vrlo jasno, opušteno, 2. poglavlje, 13. do 22. redak.⁹ Zatim bi stao 30 do 40 sekundi, ponovno čitao isti odlomak istim jasnim opuštenim glasom. Ponovno bi uzeo, recimo, pola minute pauze, i opet čitao tekst treći put. Ovaj put, kad je napravio pauzu, neki monasi su počeli ustajati i vratili su se u svoju ćeliju da bi mogli u tišini razmišljati o onome što su čuli. Drugi su čekali još možda da jednom čuju, četvrti put, a neki su ostali da čuju i po peti put, i onda bi se digli i otišli u svoju ćeliju. Što se događalo? Ova opetovana čitanja evanđeoskih prizora ispunila su njihovu maštu. Ta ispuna je na neki način bila protivna rastresenosti, ona ih je usredotočila i vodila njihovu maštu, njihovo srce u molitvu. Možda se je neki od tih monaha identificirao s osobom iz evanđelja. Možda je otkrio unutarne osjećaje Krista. Otajstvo evanđeoskog teksta, događaja iz evanđelja, tako je proželo osobu da je u molitvi vidjela svoju prošlost i Isusovu prošlost, i sve se to prožimalo. Isusova prošlost je postala sadašnjost u mašti i u pamćenju. Mogli bismo reći da je to *Lectio divina*.

Lectio divina je i ovo što mi radimo u duhovnim vježbama – čitanje Svetoga Pisma – da te riječi zvone u našem srcu, u našoj duši, da zamislimo da smo tamo, da gledamo što rade osobe u evanđelju itd.

⁸ Knjige su bile rijetkost, bile su rukom pisane na pergameni. Najviše ih je bilo u samostanima, ali ne toliko da svaki monah može imati svoju knjigu.

⁹ Iv 2,13-22: Isus izgoni trgovce iz Hrama.

Znači najprije treba odabrati jedan odlomak, mi imamo to već sve odabrano; zatim se lijepo opustiti u Božjoj prisutnosti, zatim pročitati glasno po mogućnosti taj odlomak i onda napraviti pauzu. Onda pročitati ponovno, pa napraviti pauzu; pa ponovno, pa napraviti pauzu; a onda najedanput više ne treba čitati. Stavimo Bibliju na stranu i onda se uživimo, naša mašta počinje raditi, srce počinje raditi, pamćenje počinje raditi. Dopustite si da uđete u to. Nemojte kontrolirati ni nadzirati što će se događati, pustite neka se dogodi što se treba dogoditi. Neka Isus radi već što radi, i Marija, Elizabeta, Josip, Zaharija, Ivan, sudionici u prizoru, svi ti ljudi koji se javljaju u evanđeljima. Neka oni vode, neka oni rade što ih je volja. Nemojte vi nadzirati što će se dogoditi.

Još jedna stvar je važna: ne treba za vrijeme same molitve moralizirati i primjenjivati to na sebe, što bi to za mene značilo, kakav ja moram biti, jer nas to odvuče u posve nešto drugo. To radimo u osvrtnu: želim biti spontan kao Petar, dubok i ljubežljiv kao Ivan. A za vrijeme

Koga si, Djevice, Elizabeti u pohode nosila

molitve samo gledaj što se događa pa će djelovati po onoj narodnoj: s kim si, onakav si. Naime tim samim što se s njima družimo i gledamo ih i sudjelujemo u njihovim razgovorima i susretima, to djeluje na nas. Možda će i nama reći Marija kad budemo u štalici: molim te, donesi vode, drži malog Isusa, pozovi pastire unutra. Zašto ne?

Dakle ne zahtjeva se primjena u samoj molitvi kao što se to zahtijevalo u meditaciji, u ispitivanju grijeha, nego tek u osvrtu, poslije molitve, treba se pitati što mi poručuje ova kontemplacija. Držala sam malog Isusa u rukama u mašti, u molitvi, kako sam se tada osjećala, što sam mislila, što mi se dogodilo? Dakle *biti* s Isusom, to je naš cilj, jer s kim si, takav si. Ako si u štalici i promatraš sv. Josipa, Mariju i Isusa, pastire i anđele koji su okolo, budi s njima, za vrijeme takve molitve ne treba nikakve primjene. U osvrtu razmišljaš o svojem odnosu prema njima i o svojim postupcima. Ako ni u osvrtu još nema dubljega uvida što se dogodilo zapravo i zašto, ne treba se prisiljavati i sve iščitavati što to znači. Glavno je da si s njima, da gledaš ono što gledati trebaš i da upijaš Isusov život, njegov način razmišljanja, što on čini, kako se osjeća, kako Marija radi, kako Josip radi, kako se ponašaju. Budite s njima u društvu, to je cilj. Ovdje je važnije *biti* nego razmišljati ili raditi. *Biti* sa Svetom Obitelji, biti s njima. Nikamo ne trebamo stići, ništa ne trebamo postići. Trebamo postići to da smo s njima, jer ovaj svijet ne zna za slast druženja, sjedinjenja, ljubavi, izražavanja ljubavi, prisutnosti, prisnosti i razgovora. Mi ćemo naprosto *biti* tamo, držat ćemo Maloga Isusa u naručju, i to je to.

Kad su djeca imala kontemplaciju na vjeronauku u školi, svi su se uživali, svi su bili tamo, svatko je nešto radio u štalici, i nakon toga su svi oduševljeno htjeli prepričati sve što su vidjeli i doživjeli, sve događaje i doživljaje, i to u bojama, dizali su ruke, crtali na ploči kako je to izgledalo. A jedan mali je u razredu pao sa stolice dok je kontemplacija trajala pa ga je svećenik, redovnik, vjeroučitelj pitao:

- A što si ti pao sa stolice?
- Magarac me udario nogom.

Svi su se grohotom nasmijali. Svatko drukčije doživljava isti prizor. Mali je bio *tamo* sasvim sigurno. Drugo je pitanje što bi to zapravo značilo za njegov život. Značenje njegova doživljaja i događaja voditelj duhovnih vježbi može razumjeti. Ali za nas je ovaj pimjer važan da vidimo kako djeca mogu biti tamo. Važno je da budemo tamo, pa što god

se dogodilo. Ne smijemo to kontrolirati. Ne treba planirati i forsirati: ja bih sada došao tamo, pa bih rekao ovo. Ne. Budi tamo pa što se dogodi, dogodi. Nemoj razmišljati o tome što ti se događa, nego naprosto idi tamo i budi tamo. Kad prestane razmatranje, kad završiš tu kontemplaciju, u osvrtu zapiši što ti se dogodilo, što si primijetio, da li bi se trebao vratiti na to, je li ti jasno što se dogodilo itd. Razmišljanje o tome dolazi na red u osvrtu. U osvrtu dolazi primjena o kojoj sv. Ignacije govori u bilješki 114.

U ovome tjednu Božić ćemo razmatrati na Božić jer smo krenuli s liturgijskom godinom. Ulazak u otajstvo Božića na Božić imat ćemo sa svim vjernicima, sa cijelom Crkvom. Nećemo imati samo mi taj privilegij koji smo u duhovnim vježbama. Zato smo i počeli Duhovne vježbe u listopadu da se otajstva Isusova života vremenski usklade s crkvenom liturgijskom godinom. Kako bi to izgledalo da Božić razmatramo na Uskrs, i obrnuto? Ovako osjećamo s cijelom Crkvom, razmatramo što i svi ostali vjernici. Gotovo svi jesu u prizoru, svaka obitelj slaže štalicu, ako je nemaju kod kuće, u crkvi je vide i kažu jedan drugome:

- Gledaj malog Isusa, vidiš ga kako je sladak, gledaj. Vidiš pastire, gle zvijezdu gore.

Vjernici su tamo, i još kleknu pred malog Isusa u zipki na slamici i kažu:

- Isuse, molim te, za moga tatu, za moju mamu, molim te daj, mali Isuse, milost za ovo ili ono. To je pučka kontemplacija, ignacijanska kontemplacija na koju smo svi navikli; još je samo malo treba doraditi, osobni doživljaj tu staviti, osobno se uživjeti i osobno biti tamo.

Jedne sam godine imala duhovnu obnovu srednjoškolkama kod časnih sestara u Zagrebu. Rečeno mi je da bi trebalo imati predavanje u vezi s Božićem. Govorili smo o Božiću. Dakle srednja škola od prvog do četvrtog razreda. Djevojke nisu čule za ignacijansku kontemplaciju. U jednom trenutku sam rekla da ćemo pročitati taj odlomak iz Svetog pisma.

- Vi se uživite, budite u štatici, u špilji, gledajte prizor, pa što se dogodi. Možete i razgovarati s onima koji su prisutni. Ništa se ne zna unaprijed kako će to ispasti. I poslije, kad su djevojke malo zašutjele, pitala sam:

- Kako je bilo? Jeste li nešto doživjele?

Jedna kaže:

- Ja sam razgovarala s majkom Marijom.

- Pa što si rekla?

- Ma svašta, pa, malo se stidjela govoriti.

- Pa što?

- Pa rekla sam joj kako će postati slavna.

- Onda, jesi li još s nekim?

- Pa jesam i sa sv. Josipom.

- I, što si rekla?

- Ma, ne znam, svašta.

- Što?

- Pa njemu sam rekla isto da će postati jako poznat.

Druga je rekla:

- Ja sam hranila životinje.

- Kako, s čim si ih hranila? Što je tamo bilo?

- Pa, neka prašina.

- Kakva prašina?

- Znaš one mekinje, ... od žita.

- A znam - to je dobra papica za vola i magarca. I jesi li još nešto?

- Da, i onda sam malo držala malog Isusa.

Sve su tako ispričale kako im je bilo. Budući da su se prvi put nalazile u nekom evanđeoskom prizoru, dovoljno je bilo da dobiju početno iskustvo da se čovjek može uživjeti da je tamo. Nije bilo vremena ići u dubinu i detalje. No vidjela se na njihovim licima radost što su doživjele to iskustvo. To su kasnije u osvrtnu i riječima potvrdile. Onda sam pitala časnu sestru kako je njoj bilo? Kaže:

- Marija je morala primati darove, pa je meni dala Isusa i ja sam ga ovako držala i ljudi su ga gledali.

I tako je ona zapravo, kao Bogu posvećena osoba, izvršila fenomenalno svoju zadaću. Pokazivala je Isusa svima.

- Ja sam ga držala tako, i oni koji su dolazili, oni svi su ga pogledali – rekla je.

Odlučila sam da ću i ja reći što je bilo u mojoj kontemplaciji jer sam iskoristila vrijeme dok su djevojke šutjele uronjene u molitvu, i ja sam ušla u molitvu. Nije mi bilo baš zgodno o tome pričati, ipak sam rekla što se dogodilo.

Vidjela sam kako je Isus jako plakao. Znae kako izgleda kad malo dijete jako plače da je sve crveno. Pitala sam ga:

- Isuse, što ti je? Pa nemoj plakati. Isuse, što ti je?

Kako ću ga umiriti, ne mogu ga nikako umiriti. I sve mislim možda to i nije moja kontemplacija. Možda bolje da nije. Da odem iz toga prizora. Ne, opet vidim kako on plače, plače, maše ručicama i plače sav crven. Pitam:

- Isuse, što je?

Ako ne znam razlog, kako ću ga umiriti? I tada mi je dao da razumijem što mi na taj način hoće reći: mnogi ljudi neće, neće, neće, neće. Kao da mi je kroz plač upravo to govorio sa svakim krikom: neće, neće, neće. Čim sam shvatila da zato plače što ga mnogi odbijaju, brzo kažem:

- Znam one koji *hoće* Isuse, ja ih znam!

I počinjem se sjećati ljudi koji idu za njim, koji ga vole, počnem ih nabrajati. I to mi se učini užasno malo, ali svejedno, nabrajam, nabrajam.

- Ma ima ih Isuse, znaš koliko ih ja poznam, puno ih ima.

Kaže on:

- A ti? A ti? Ja i radi tebe plačem, kakva si ti?

I odmah se sjetih što je to sa mnom, što moram popraviti. Kažem:

- Isuse, hoću, hoću, hoću, samo, molim te, nemoj plakati.

I onda ono blaženo lice, znate kad djetešce nakon plača smireno počiva, umirio se. Zadatak toga Božića mi je bio: samo da ne plače. Samo nemoj plakati, bit ću dobra, učinit ću sve što od mene tražiš, neću ti ništa odbiti.

Kao što vidite, kod mene se spojio Prvi tjedan (o grijehu) i Božić. Pa to i jest spojeno. Katolici se pred Božić žele ispovjediti jer mali Isus dolazi u njihovo srce. Tako i mi u duhovnim vježbama završavajući Prvi tjedan nakon svete ispovjedi ulazimo u Drugi tjedan duhovnih vježbi koji se sastoji od razmatranja Isusova života. Sad tek možemo dobro razumjeti da ne možemo ući bahato u Isusov život. Da smo ušli bez ove pripreve, bez životne ispovjedi, to bi bilo možda bahato, onako s visoka, kao da smo jednaki Isusu, kao da smo isti, ili kao da nam on mora biti zahvalan što se zanimamo za njega. A ovako, spoznavši svoju bijedu i svoje neslobode, u poniznosti srca prilazimo utjelovljenju Sina Božjega i gledamo u njegovu utjelovljenju svoj vlastiti spas, svoje vlastito spašenje.

Kontemplacija je nešto predivno, naprosto se izgubiš u događaju i dobiješ osjećajnu spoznaju. Što znači **osjećajna spoznaja**? Razlika je kako poznamo na primjer nekog velikana hrvatske povijesti, znamo podatke o njemu itd. i kako, sasvim drugačije, poznamo svoje dijete koje ljubimo, koje je svaki dan s nama. To je unutarnja spoznaja. Upravo za takvu milost molimo, da Isusa iznutra upoznamo kao svoga, kao nekoga s kim jesmo, tko je naš i mi smo njegovi. To je unutarnja spoznaja i to je milost za koju molimo i koju ćemo dobiti upravo kroz ovakve kontemplacije gdje se uživljavamo da budemo tamo. Ta spoznaja je afektivna i efektivna. Znači osjećajna je, ali je i djelatna. Ona nas potiče na djela Isusova, da budemo kao Isus. Ona pretpostavlja prisnost, ali ne prisnost da smo jednaki i da nemamo poštovanja, to bi bila loša familijarnost gdje možemo raditi što god, ne, to je prisnost dubokog poštovanja jer smo različiti, ali možemo razmijeniti u ljubavi ono što imamo s Isusom dok ga njišemo maloga u svome naručju i tješimo i grijemo svojom ljubavlju. Sretan Božić!

**„Pretvorit ću se u siromaška
i nevrijedno ropče
pa ću ih gledati
i motriti
i u njihovim potrebama poslužiti,
kao da sam ondje prisutan,
s najvećom odanošću i poštanjem“
Duhovne vježbe, bilj. 114.**

**Slika na svetohraništu
u špilji u Manresi:
Injigo kao ropče
uz Sv. Obitelj**

Upute za 12. molitvenu cjelinu

Milost za koju molim jest duboko osjećajna spoznaja Boga koji je za me postao čovjekom da mogu više ljubiti Isusa i bolje nasljedovati njegov Duh. Molitveni tekstovi uzeti su iz evanđelja i zato se koristimo metodom kontemplacije evanđelja. Ulazimo maštom u događanje, sudionici smo prizora kao da se on sada odvija, dopuštamo otajstvu da nas prožima. Prvi dan Lk 2,21: Isusa su obrezali i dali mu ime. Budite tamo s Marijom i Josipom i njihovim rođacima. Neka sjećanje na vaše vlastito primanje imena i krštenje bude dio molitve. Razgovarajte s njima o tome.

Ovdje se može raditi o vrlo ozbiljnoj stvari. Naime sam čin krštenja je svet. Međutim okolnosti u kojima su naši kumovi i roditelji nas donijeli na krštenje, kad nismo bili svjesni još sebe ako smo kršteni kao mala djeca, te okolnosti mogu biti vrlo dobre, mogu biti hvale vrijedne – da su svi bili pobožni, da su svi vjerovali što rade i da su svi obećavali da će pomagati djetetu, iskrena srca i da su zaista to kasnije činili. Nažalost neke svečanosti krštenja mogu biti porazne i govoriti upravo obrnute poruke od samoga krštenja. Kao što je jedan vježbatelj ustanovio kad je išao u molitvi u svoje vlastito krštenje, dakle kontemplirao je i svoju povijest, Duh Sveti mu je dao da vidi kako su gosti bili raskalašeni, kako se pijančevalo, psovalo i razuzdano ponašalo za vrijeme dok je on kao malo dijete, mali dječak, bio po strani zaboravljen u kući. Čak je vidio kako su mu svezali neku vrpču oko ruke jer su vjerovali u tu vrpču, a donijeli su ga s krštenja. To je ostavilo traga u njegovom životu, u životu milosti, odnosno, milost se nije mogla razvijati, nije mogla rasti.

Jedno su govorili na obredu krštenja: spremni smo pomagati djetetu da bude pravi vjernik itd. Međutim, s druge strane nije postojala nikakva podloga kod njegovih roditelja i kumova da to ostvare. Takve okolnosti su negativno utjecale na njegov život tako da ni na krštenju njegova djeteta nije bila ništa bolja situacija. Razmatrajući upravo sve to, vježbatelj je postao svjestan što se dogodilo s njegovim djetetom koje je bilo u vrlo teškoj životnoj situaciji pa je molio za to, to je postalo predmetom molitve. Kajao se za svoje grijeha i predao je te nemile događaje Isusu, pozvao Isusa da ide s njim u te događaje i da izliječi te trenutke njegova života i života njegova djeteta od bilo kakvih natruha poganstva, nevjere, grijeha koji je tada bio prisutan. Svakako je dobro da uđemo u čas našega krštenja da ga postanemo svjesniji i da obnovimo krsne zavjete, sada svjesno, koje su tada naši kumovi umjesto nas izgovorili: da se odrekneмо sotone i prihvatimo Isusa Krista.

Drugi dan je Lk 2,22-38 - tu ćemo ići s Marijom i Josipom prikazati Isusa u hramu. Treba ući u zbivanja toga događaja, razgovarati s njima i slušati osobe koje sudjeluju u događaju, sveti Šimun i Ana, slušati što govore. Dakle ima više osoba: Ana i Šimun, Marija i Josip, mali Isus, ljudi u hramu. I sad ja ulazim u tu situaciju i tražim milost duboke osjećajne spoznaje Boga koji je za me postao čovjekom.

Zatim treći ću dan uzeti Mt 2,1-12 i pratiti tri kralja dok idu prema Jeruzalemu i Betlehemu, dok se klanjaju Isusu, i razgovarati s njima.

Zašto teško ulazimo u kontemplacije? Ima tome više razloga. Često se bojimo *da ne izgubimo nadzor* na nekoj razini. Tu postoje svjesni ili nesvjesni strahovi, nerazriješeni sukobi kao što su problematični odnosi s nekim itd. I mi se bojimo da ne izgubimo nadzor, kontrolu, nad situacijom jer smo navikli držati sve onako kako mi želimo.

Drugi razlog zašto se ne upuštamo u kontemplaciju, zašto ne pustimo neka se slika odvija u nama onako kako se odvija, može biti *uvjerenje da ja nemam mašte*, odnosno nemam nikakve svijesti o tome da se zapravo svaki dan koristim maštom. Zamišljamo bezbroj stvari svaki dan. Ako ti netko tumači put kojim se nekamo ide, pa kaže: to ti je ova ulica lijevo, pa prva desno, mi to već zamišljamo u mašti, pa ako ne možemo zamisliti, onda niti ne znamo, pitamo: kako, što si rekao, nisam zapamtila je li lijevo ili desno. Kod tog pamćenja služimo se maštom, očima mašte već vidimo – aha, najprije je rekao da skrenem lijevo, pa onda desno, i već u mašti vidim ulicu koja ide lijevo i ulicu koja ide de-

sno. Služimo se maštom u najobičnijim situacijama. Svatko od nas ima maštu, može nešto zamisliti.

Zatim se bojimo kontemplacije zato što nam je nepoznata ili nedovoljno razumijemo *narav sanjanja*, jer kontemplacija evanđelja je poput sanjanja ali u budnom stanju: prepustimo se Svetom Pismu u budnom stanju, ali mu se prepustimo.

Zatim još jedan razlog postoji koji nam priječi da uđemo u kontempliranje evanđelja: teško prihvaćamo *Isusa kao čovjeka*, ne shvaćamo evanđelje dovoljno ozbiljno. Naime, znamo da sv. Ivan kaže u jednom trenutku: onaj koji ne vjeruje da je Isus Bog koji je došao na zemlju i utjelovio se, taj nije od Boga, „to je zavodnik i Antikrist“,¹⁰ koji ne vjeruje da se Isus utjelovio, da se Druga Božanska Riječ Utjelovila.

To je doktrinalan kriterij za razlučivanje duhova. Ako netko ne može prihvatiti Isusa kao pravoga čovjeka, ima doktrinalnih problema teoretske naravi, treba prihvatiti istinu da je Isus pravi čovjek. Isus *jest* pravi čovjek jer je povijesna osoba. Kažemo to u prezentu, a ne u prošlom vremenu - da je on *bio* pravi čovjek - on je i *sad* pravi čovjek koji živi u Nebu. On ima proslavljeno tijelo, ali je to tijelo ljudsko, uskrslo, proslavljeno ljudsko tijelo. Isus je stopostotan čovjek, njemu ništa ne nedostaje kao čovjeku. Dakle prihvaćanje Isusa kao čovjeka pomoći će nam i bit će nam lakše ući u kontemplaciju.

Netko će reći da ne može ući u kontemplaciju zato što kontemplacija nije za njega, on više voli molitvu koja je fokusirana, usredotočena na nešto određeno, a kontemplacija ga odvodi nekamo kamo on neće. Dakle umne sposobnosti su opušteno, nisu uključene punom parom, a navikli smo razmišljanju, okrećemo misao ovamo pa onamo, a to u kontemplaciji nema. Općenito uzevši, vježbatelji imaju poteškoća jer su pravi ishod naše znanstvene kulture, *više vjeruju svjesnom i nadziranom mišljenju* nego stvarnostima koje nastaju iz njihove spontane i nejasne mašte.

Pogotovo problem imaju oni koji još uvijek žive u uvjerenju da je svaka druga misao nešto krivo, neka rastresenost. Čim izgubi nit onoga što je mislio, eto ti rastresenosti, opet se mora vraćati na ono što je započeo. Ne tako davno, svakako i u prvoj polovini 20. stoljeća, rastresenost je postojala kao nešto negativno, kao nesavršenost i kao neuredna sklonost jer odvrća pozornost od Boga. Vjerovalo se da se u molitvi um treba svjesno upirati u Boga koji je više onostran nego što je nedjeljiv

¹⁰ Jer iziđoše na svijet mnogi zavodnici koji ne ispovijedaju Isusa Krista koji dolazi u tijelu. To je zavodnik i Antikrist. (2 Iv 0,7)

od čovjekove biti. Zbog toga treba napor razuma, napor usredotočenja da ne budem rastresen. Međutim kad dopustimo da te takozvane rastresenosti dođu do izražaja, i pogotovo kad zapišemo ono što nam je došlo za vrijeme razmatranja, lako ćemo ustanoviti što nam je to došlo: došli su nam neriješeni sukobi s nekim osobama koji se možda upravo u molitvi razrješuju. Možda, recimo, nastupa iscjeljenje - ponovno postajemo cjelovitom osobom, razumijemo svoj život na novi način, sabiremo se, dolazimo k sebi, ili možda počinje suočavanje s problemima i počinjemo razmatrati one probleme na koje nas upozorava Sveti Duh ili nas možda naša vlastita duša nuka: evo sad bi trebalo ovo riješiti. Ta „rastresenost“ može dolaziti i zbog toga što smo prisiljeni dublje doživjeti molitvu i razriješiti stvari koje su važne za naš život. Znači, ako pišemo što nam se dogodilo, na primjer u kontemplaciji Isusova obrezanja, ili našeg vlastitog krštenja, koje su to bile rastresenosti, na kraju, kad budemo radili osvrt, vidjet ćemo kako je to duboko negdje povezano, da to nije bila nikakva rastresenost nego da su to bile misli koje nam je Duh Sveti dao da vidimo povezanost između naše današnje situacije i one u kojoj smo se našli kao mala nezaštićena djeca u vrijeme svoga krštenja u toj i toj okolini, u takvim okolnostima.

Gospa od puta pred kojom je sv. Ignacije molio u Rimu

Vrlo teško je za to navoditi primjere jer svatko će drugačije doživjeti kontemplaciju nekog odlomka Svetog pisma iz života Isusa Krista, tako da se upute svode uglavnom na ovakve apstraktne pojmove, na općenitost doživljaja jer svako konkretiziranje bilo bi možda sugeriranje kako treba doživjeti neko čitanje iz evanđelja. A to je krivo, jer ne znamo kako će netko nešto doživjeti. Duh Sveti će ga voditi.

Umjetnost vođenja kontemplacije evanđelja ima mnogo vidova. Da znamo ide li kontemplacija kako treba, možemo se pitati *je li se ispravno služimo maštom* pasivno i aktivno. Što znači *pasivno*? Znači da treba dopustiti mašti da spontano teče, ne korigirati je namjerno. A što znači *aktivno*? To znači paziti da ipak ostanemo u okružju i doživljaju događaja iz evanđelja, a ne nekog drugog događaja¹¹. Zatim u osvrtu također treba vidjeti jesam li molio za milost i kako, i dopuštam li da događaj iz evanđelja na neki način utječe na moj stvaran život. Jesam li spontano sudjelovao u događaju bez svjesnog upravljanja svojim položajem u prizoru ili sam možda htio to malo frizirati, da bude malo ljepše, da moja reakcija bude malo ljepša. Ako je tako, onda i to treba zapisati.

Zatim treba gledati jesam li u tom prizoru mojih sadašnjih godina ili sam malo dijete, kao Isus, recimo. Isus je malo dijete. Jesam li i ja *malo dijete* s njim? Dakle treba vidjeti u kojoj sam dobi. Zatim stojim li izvan zbivanja, kao *promatrač*, ili sudjelujem u zbivanju iz evanđelja, *razgovaram* li s osobama koje su u događaju npr. sa starcem Šimunom, s proročicom Anom, Marijom, Josipom i možda s malim Isusom, ili ne. Možda samo *mislim* kakvi bi mogli biti njihovi odgovori, a nisam zapravo *spontano doživio* taj razgovor.

Marino Restrepo, obraćenik, govori o milosti viđenja nebeskog Jeruzalema kako dolazi i približava mu se, i vlastitu nemogućnost da prihvati tu ljepotu koju mu Bog nudi jer uopće nije razumio ljubav, nikoga nije ljubio, nikoga nije iskreno volio, i prema tome nije bio sposoban prihvatiti ponudu Neba, ljubavi, dobrote, jer je 33 godine živio u smrtnome grijehu.¹²

Možemo *misлити* da je s nama sve u redu, da bismo, ako bi Isus stao pred nas, prihvatili njegovu ljubav, no, u stvarnosti bismo se mogli iznenaditi i gorko ustanoviti da tome nije tako. Kao onaj čovjek koji je sanjao da je na Posljednjem sudu. Svi stoje u redu i jedan drugom prenosi što se događa pred Isusom prema kojemu se povorka kreće.

¹¹ Ako dobijem neku sliku iz moje povijesti, molit ću i nad tim događajem. Aktivno ću paziti da ostanem u okviru toga što dobivam u molitvi, a pasivno ću se prepustiti samom događaju.

¹² Marino Restrepo, *Iz tame u svjetlost*, Detecta, Zagreb, 2007, 107.

- Samo kažeš: Isuse, ljubim te. I to je dovoljno da uđeš u Raj.

- O, pa to nije problem, pomisli on – to mogu reći.

Kad se približio Isusu i stao pred njega, zanijemio je i nije mogao izgovoriti tu rečenicu, i od užasa se probudio obliven hladnim znojem, presretan da je to samo san.

Duhovne vježbe nam daju priliku da se svaki dan u razmatranju nađemo pred Svetim Bogom. Uzalud je *misliti* o sebi ovo ili ono, kad je stvarnost naših reakcija pred Isusom drugačija. Kao što netko reče: u Paklu *misle* da žive, u Nebu *žive*. Neprijatelj nas drži u obmani i prividu stvarnosti, prividu života, a Isus nas želi osloboditi svih zabluda i darovati nam *Život*, sebe. On je Put, Istina i Život, kao što je sam rekao.¹³

Iz ovih se primjera vidi povezanost molitvenoga i životnoga iskustva. Treba uvijek voditi računa o tome ima li kontemplacija evanđelja *odjeka* u mom stvarnom životu i kako moj život utječe na moje molitveno iskustvo. Zaista postoji veza između moje osobne životne priče koje sam svjestan i molitvenog iskustva ovoga tjedna. Vidi se logika razmišljanja u molitvi i logika moje životne priče u navedenim primjerima.

Ako želim sam imati dublji uvid u svoje kontemplacije, kako mi idu, dobro je gledati u kakvom sam odnosu prema Isusu, je li Isus uopće prisutan u mojim kontemplacijama evanđelja, jesam li s njim, mogu li biti u prisutnosti malenoga Djeteta, ili ga ne vidim. Možda ga vidim, ali ne mogu do njega. Na primjer, jedna se osoba žalostila što na Božić nije mogla s malim Isusom u razmatranju razgovarati, nije s njim mogla uspostaviti odnos. Mislila je da se to podrazumijeva da ona Isusa voli i on nju, i da će se dogoditi u štalici ono što ona pretpostavlja i što čuje i gleda oko sebe: Isusu se klanjaju i daruju ga, drže ga na rukama, ljube ga i on njih. A kad tamo, ne može uopće do njega. Jako se ražalostila i shvatila da nešto nije u redu s njom. Molila je žarko da joj Duh Sveti pomogne otkriti zašto je tome tako. U molitvi je dobila odgovor: zbog straha od začeca i rađanja djece, njezino je srce otvrdnulo i ona se udaljila od malog Isusa, nije mu tako bliska kako je mislila. Molila je za oprostjenje, kajala se, razmišljala je o djeci koju je mogla roditi, ... Zato se treba opustiti i dopustiti da se dogodi *susret u istini*, bez svjesnih intervencija uljepšavanja.

Osim toga trebao bih polako sam razaznavati jesam li u *utjesi* ili *suhoći*. Ako sam u utjesi, nemam nekih većih problema, sve teče glatko, slika se niže za slikom i ja sam u radosti i prisutnosti Božjoj. Međutim

¹³ Iv 14, 6.

nekada se ne može točno reći da je utjeha istinska, možda je lažna. U slučaju da je *utjeha lažna*, nešto se negativno skriva iza moga smijeha i te moje namještene radosti, to je samo maska nečega što se polako valja u pozadini. U tom slučaju treba ipak dopustiti da sve ide svojim tijekom, ne prekidati zato što je to lažna utjeha, nego dopustiti da se razvije da bi se razotkrila, jer se treba u dovoljnoj mjeri razviti, da se može razotkriti, i onda to mogu podijeliti s pratiteljem i ustanoviti o čemu se radilo.

Ovdje vidimo da nam je **razlučivanje** jako potrebno. Moramo se uvijek pitati o pokretima svoje duše i razlučivati od koga su. U osvrtnu na kontemplaciju pogotovo treba razlučivati od koga je određena slika i od koga su moji pokreti u duši, moje reakcije koje vidim kod sebe. Slike same po sebi nemaju nikakve svrhe ako ih ne tumačimo i ako ne vode u razlučivanje da vidimo zašto se to događa kod mene i što to znači, od koga je taj pokret. Ako sam u iscjeljenju, znači ako se primjećuje općeniti kontekst mojih duhovnih vježbi kao liječenje rana, važno je da vidim jesam li u prizoru otajstva ili *izvan* njega, blizu ili daleko od Isusa, podređena ili nadređena u odnosu na Isusa i druge osobe u događaju, jesam li mlađa, starija, svoje dobi itd., koliko sam realna ili nerealna u unošenju vlastitih životnih iskustava u kontemplaciju, unosim li svoja životna iskustva u svoje molitveno iskustvo, i koliko sam dosljedna ili nedosljedna u milostima koje sam dosad primila, i jesam li u utjesi ili bezutješnosti.

Znači kontemplacije su sirovina koja će mi poslužiti, to moje molitveno iskustvo je sirovina koja će mi pomoći, kad ga razlučim, na putu prema duhovnoj slobodi, dakle u oslobođanju od svega što nisam htjela, što nisam smjela, što čovjek neće ili što je vezano uz njega i što mu smeta. Sve to se može razlučiti kroz kontemplacije prolazeći otajstva Isusova života, da bismo se oslobodili, da bismo postali duhovno slobodni. Dakle *cilj je jedan: da se oslobodimo* svih naših navezanosti da možemo odabrati ono što Bog hoće. Nije cilj ostati u kontemplaciji, u nekoj slici, nego vidjeti kamo to vodi. Dakle to je potrebno razlučiti, protumačiti i razlučiti. Jedna slika možda nije dovoljna, ali više slika koje pokazuju određenu tendenciju ili tipičnost može pomoći da se razotkrije smjer kamo to sve ide, a onda se iz toga vidi i odakle dolazi: od Boga, od neprijatelja ili od mene, mojih dobrih ili loših navika, moje prošlosti, mogega (ne)znanja, predrasuda, itd.

Možda mi je potrebna samo molitva za ozdravljenje, za iscjeljenje mojih rana, da bi u sljedećem koraku mogla slobodno nešto odabrati. U

tom slučaju služim se Pravilima za raspoznavanje duhova Prvoga tjedna¹⁴ u knjižici duhovnih vježbi sv. Ignacija [313-327]. Prolazim preostalo iscjeljenje rana, polako se razvija spremnost za odluku i prihvaćam činjenicu da sam *voljeni grešnik*. Rastem u sposobnosti kontempliranja evanđelja, uživljam se u Isusov um i srce, i sve više prihvaćam sebe i svoje osobne povijesne događaje, te se koristim Pravilima za raspoznavanje duhova Drugoga tjedna [328-336]. Dok prolazim Drugi tjedan, dotle mi se taj kontekst iscjeljivanja može polako izmjenjivati s kontekstom odlučivanja. Vidim da je potrebno ozdraviti da bih mogla nešto odlučiti, da sama odluka ne može doći, iako se trudim, dok nisam ozdravila. Zato molim Gospodina za izlječenje rana, međutim to opet radim pod utjecajem želje da odlučim nešto. Tako da je to sprega koja djeluje u Drugom tjednu i polako ide sve bliže, sve točnije se približavam razdoblju kada ću morati staviti određene odluke na stol i vidjeti što sada.

Jedino bih vas upozorila da je u ovom razdoblju duhovnih vježbi potreban oprez. U onom prvom razdoblju gdje se borimo s grijehom, sotona napada direktno – on predlaže grijeh, govori nam: hoćeš li ga učiniti, učini ga – i mi se borimo protiv grijeha, nećemo grijeh. Međutim u ovom Drugom tjednu duhovnih vježbi gdje razmatramo Isusov život, sv. Ignacije nas upozorava da se sotona presvukao u anđela svjetlosti i dolazi s *dobrim* prijedlozima, vrlo pametnim prijedlozima, koji su malo lošiji od volje Božje. Dakle volja Božja je izvrsna, a njegov prijedlog je negdje dobar, tako. I mi krećemo za dobrim prijedlozima, želimo činiti dobro, i radimo punom parom nešto što nije volja Božja. On zna da nećemo poslije velike ispovijedi, poslije skrušenosti srca, namjerno u grijeh, to mu je jasno, ali dobre stvari činiti svatko od nas želi. Ali koje, kakve, kada, koliko, gdje, s kim, zašto, pošto? Tu ima bezbroj nijansi u koje će on pokušati uplesti svoje interese. Stoga vam preporučujem da imate jedno oko i na tome i da u kolokvijima uvijek pitate, uvijek razgovarate, provjeravate, i preko dana da provjeravate. Ako niste sigurni, možete pitati pratitelja.

Dakle, bit će to dobri prijedlozi kojima nemaš na prvi pogled što prigovoriti, ali to je samo izlika da ne napraviš točno ono što Bog od tebe traži, jer vi ste sada stavili svoje noge na put mira, na put Božji, na Božje tračnice. A neprijatelj stvara nekakve skretnice. Ti ne primijetiš kad se vlak odvoji na skretnici, on ne može brzo skrenuti, on se polako odvaja, pod kutom od nekoliko stupnjeva. A kad onda najedanput ustanoviš: nije vlak otišao u Zagreb nego u Rijeku, velika razlika. Dakle u početku

¹⁴ Ako vas zbunjuje što znači Prvi, a što Drugi tjedan, pogledajte gore bilješku br. 1, tamo je već navedeno tumačenje.

nisi ni vidio da se tračnice dijele. Ne znaš da ne ideš prema Zagrebu. Išlo je malo pomalo. To je kao sistem zagrijavanja vode. Kad staviš ruku u vodu, voda je iste temperature kao i ruka. Onda se polako voda i ruka podgrijavaju i ti ne primjećuješ, jer *polako* dobiva temperaturu i ruka i voda, i to je neprimjetno dok ti se ruka ne opeče. Ili sistem tankoga leda. Sve je u redu dok ne dođeš do sredine jezera i dok led ne počne pucati. A fino se skližeš, lijepo, onako, zabavljaš se kako je siguran led, kako se fino može po njemu hodati. I onda na sredini najedanput: krc krc. Neprijatelj nije došao s lošim prijedlogom, ali se nije vidio kraj, kako će to završiti, nije se vidio njegov zmijski rep. Pazimo, treba biti dobar početak, dobra sredina i dobar kraj.

Dakle što se tiče ovih molitvenih cjelina, desete – Utjelovljenje, jedanaeste - Rođenje – Božić, i dvanaeste - kako su Isusa obrezali i prikazali u hramu - to je sve rano Isusovo djetinjstvo. Jedanaesti i dvanaesti tjedan ćemo referirati svojim pratiteljima kad budemo u trinaestom tjednu jer ćemo imati odmor za božićne i novogodišnje blagdane - razmatramo svaki dan, ali ne razgovaramo s pratiteljem i nema susreta s uputama. Ovo su lagana razmatranja, i nadam se da neće biti nekih većih pitanja ni problema za vrijeme odmora.

Koga si, Djevice, u hramu prikazala

Upute za 13 molitvenu cjelinu

U ovoj se molitvenoj cjelini razmatra bijeg u Egipat, pokolj nevine dječice, tj. Isusovo djetinjstvo prije navršene dvanaeste godine. Ova molitvena cjelina neće za sve biti ista. Oni koji su recimo ušli radi *izbora*, da učine neki **izbor**, moraju se već početi polako pripremati za njega. Kod toga treba imati na umu sljedeće: da naše odluke uvijek počivaju na *djelomičnom* razumijevanju. Samo je Bog u dodiru sa cjelokupnom stvarnošću i sa svim mogućnostima bilo koje situacije. Kao ljudi nikada ne posjedujemo kompletno znanje, jer živimo u vremenskim jedinicama, dan za danom, mjesec za mjesecom. Mi ne možemo sve vidjeti najedanput kao Bog. Zatim donošenje odluka uvijek je *ograničeno* vremenom i prostorom, i neizbježne su odluke koje možda i nisu najbolje. Međutim bolje je riskirati da pogriješimo nego se odreći prava na odlučivanje. Bog prilagođuje svoje spasiteljsko i otkupiteljsko djelo hirovima ljudskih izbora.

Čak i ne donijeti odluku – to je isto odluka. Ako odlučimo da nećemo ništa odlučivati, odnosno bojimo se odlučiti, pa ništa ne odlučimo, mi smo svejedno odlučili. Kako živimo život između dvije nepoznanice, nepoznavanja sebe i nepoznavanja Boga, ipak smo pozvani donositi odgovorne odluke unatoč tomu što o nekim vrijednostima nikada ne možemo biti sigurni.

Evo to je za one koji možda prebrzo donose odluke i onda ih prebrzo poništavaju, a isto tako za one koji nikad ne bi donijeli odluku samo da ne pogriješe. To su dvije krajnosti između kojih postoji jedna zlatna sredina – kad se usudimo krenuti u vjeri da sebi želimo dobro i Bogu želimo slavu, želimo Boga proslaviti. Pa ako unatoč tome pogriješimo, Bog

će se prilagoditi toj našoj slabosti. Znači nije cilj savršeno jasno i točno znati što Bog od nas traži, za što smo stvoreni, nego to dobivamo u molitvi postupno, i odazivajući se Božjem pozivu vidimo da je to ono što on hoće. Ako slučajno pogriješimo, on opet ide za nama i popravlja.

Za one koji su u modusu iscjeljenja, u kontekstu ozdravljanja, jer su jako izranjeni u svojoj prošlosti, duhovne vježbe ih liječe, život Isusov ih liječi. Iako duhovne vježbe nisu stvorene zato da nas liječe, one to ipak čine tim samim što nas stavljaju u prisutnost Liječnika i Spasitelja naših duša. Samo izlječenje bi se moglo dogoditi upravo kad napravimo odluku, npr. kad odlučimo da ćemo sudjelovati, recimo, u nekoj humanitarnoj akciji, ili da ćemo se uključiti u život neke zajednice koja je aktivna na nekom dobrom području, ili da ćemo se uključiti u život župe itd. Kad to učinimo, odluku smo na primjer donijeli u duhovnim vježbama, kad to učinimo, tada može istom nastupiti naše iscjeljenje, naše ozdravljenje. Znači *Gospodin nas može liječiti i po našim odlukama*.

Razmatranje bijega u Egipat i pokolj nevine dječice može kod nekih pobuditi sjećanje na *prošli rat*. I proživljavanjem otajstava Isusova života, a ta otajstva se mogu primijeniti na mnogo ljudi koji su nešto slično proživjeli, ulazimo u kontekst iscjeljenja da možemo prihvatiti svoje izbjegličko iskustvo ili možda bolje razumjeti ljude s kojima radimo. Možda ti ljudi s kojima radimo imaju iskustvo izbjeglištva. Uglavnom duhovne nam vježbe pomažu da prihvatimo bol svoje prošlosti na potpuniji način i da to bude pravo sjeme za budućnost, da vidimo u Isusu ono što nam se dogodilo - kroz njegova otajstva, kroz njegov život.

U trinaestoj molitvenoj cjelini dobro je opet, ako smo malo to zapustili, vježbati *primjenu osjetila*. To je ponavljanje razmatranja, ali na jedan specifičan način. Iako se kaže **primjena osjetila**, ne misli se isključivo na miris, okus, opip. Kad vidimo sliku, ujedno imamo i iskustvo naših osjetila na neki način. Međutim primjena osjetila je više od toga, naime da gledamo kod sv. Josipa njegovu vjernost, da iskusimo tjeskobu njegove brizičnosti, ili da osjećamo strahopoštovanje, da se napajamo recimo Isusovom tišinom. Ignacije savjetuje u bilješkama [121-126] da okusimo kreposti, da pomirišemo božanstvo. Dok recimo mirisanje životinja ili doživljaj topline povoja, ili hladnoće večeri, ili ritanje magarca, ili držanje djeteta, pripada kategoriji kontemplacije evanđelja, jer u samoj kontemplaciji to doživljavamo, i to nije neka dubina, to su slike koje idu na kontemplaciju. Međutim kad idemo na primjenu osjetila, idemo malo dublje. Mi se opuštamo i imamo dubok uvid u njihovu prisutnost,

u prisutnost osoba koje gledamo, koje su u tom događaju.

Evo sada nekih osvrtâ iz kojih će se vidjeti kako primjena osjetila može djelovati. *Prvi osvrt:* Zašla sam u ovo razdoblje molitve jednako kao u drugim ponavljanjima. Bila sam svjesna da si dopuštam još veću pasivnost. Vratila sam se na točke gdje sam doživjela utjehu u drugim ponavljanjima u tjednu. Pustila sam da me obuzme utjeha. Molila sam da budem mudra i vjerna kao što je Šimun bio. Provela sam dosta vremena zaokupljena Šimunovom vjernošću. Njegovo lice izgledalo je tako mudro, osjetila sam Božju prisutnost u Šimunovoj mudrosti dok sam je upijala. Vrijeme je prošlo brzo. Čežnje su se budile u mom srcu. Rekla sam Isusu da želim biti pažljivija i brižnija u odabiru svojih prioriteta u dobrovoljnom radu. Josipova ustrajnost u svakodnevnim običnim poslovima i dalje me se snažno doimala.

Zatim *drugi osvrt:* Ušla sam u period molitve jednako kao i kod drugih ponavljanja. Pratila sam Mariju i Josipa, i osjećala sam se privilegiranom što sam nosila dvije golubice. Ovo me podsjetilo na moj rad s izbjeglicama u Torontu. Kako smo ulazili u hram i stajali u redu, molila sam za njih. Šimun je ušao i držao Isusa. Zaštjela sam i osjetila strahopoštovanje pred ovim prinošenjem Isusa Ocu. Sjetila sam se da će na kraju taj prinos voditi na križ. Ostala sam ispunjena zahvalnošću. Molila sam za mudrost i vjernost kao što je bila Šimunova. Šimun je vratio dječe Isusa natrag Mariji koja mi ga je dopustila nositi neko vrijeme. Vrijeme je brzo prošlo. Osjećala sam Božju prisutnost. Rekla sam Isusu kako bih htjela biti pažljivija i brižnija u odabiru svojih prioriteta u dobrovoljnom radu. Sjećala sam se kako me se dojmila Josipova ustrajnost u običnim poslovima.

Treći osvrt: Ušla sam u molitvu kao i u drugim ponavljanjima. Pratila sam Mariju i Josipa, i osjećala sam se počašćeno što nosim dvije golubice. Ovo me podsjetilo na moj rad s izbjeglicama u Torontu. Kad smo ušli u hram i stajali u redu, molila sam za njih. Počela sam razmišljati kako da nastavim svoj rad s izbjeglicama, a da se ne izmorim. Gledala sam Šimuna kako istupa i uzima dječe. Prikazao je Isusa i bila sam potaknuta prikazati svoj rad s izbjeglicama čak i kad bi Bog tražio od mene da odustanem. Teško bi mi to palo. Molila sam da budem mudra i vjerna kao Šimun. Šimun je vratio dječe Isusa Mariji koja mi je dopustila da ga nosim na povratku kući. Razgovarala sam s njima o svojoj pretjeranoj angažiranosti s izbjeglicama i osjećaju umora i iscrpljenosti. Znala sam da će njihovo prinošenje u hramu doživjeti svoj vrhunac u

Isusovoj žrtvi na križu. Pitala sam se kako će križ igrati ulogu u mojem volonterskom poslu. Završila sam moleći Šimunovu molitvu i prikazanjem svoje neizvjesnosti Bogu.

U trećem osvrtu vidimo dublje prikazanje i veću raspoloživost i slobodu za odluku. Primjena osjetila dovela je do dublje spoznaje povezanosti otajstva koje se razmatra i otajstva vlastitog života. Ova vježbateljica možda je bila navezana na dobrovoljni rad, možda je imala predodžbu da ona treba biti dobra, svima pomagati i sebe je zamišljala kao spasiteljicu mnogih izbjeglica. Međutim Gospodin ju je potaknuo da bude ravnodušna i prema tome, ako to nije njegova volja. I ona je prikazala svoju želju da bude pomoćnica izbjeglicama. Iako je ta želja sama po sebi dobra, nema ništa u njoj loše, ona je to prikazala i odmah je osjetila jednu veliku neizvjesnost, a što će biti ako ne radim to.

Neki od nas, na primjer, možda su bili prije, u svojoj prošlosti, prvaci u nekom sportu, možda su čak i sudjelovali na olimpijadi, ili su bili slavni, ili su bili sveučilišni profesori, uglavnom poznati ljudi koji, ako su sad recimo već u mirovini, ili možda su promijenili profesiju, ili život od njih traži nešto drugo, na primjer, kako se samo dramatično i bitno promjeni život nakon rastave braka. U svim tim situacijama pada u vodu ono što smo zamišljali da ćemo biti, da jesmo. Često smo se identificirali s tom vizijom sebe tako da se ne možemo uopće zamisliti da smo nešto drugo.

Naravno da *mit o nama samima* sprečava dobru odluku za budućnost, jer jedan olimpijski prvak sa 50/60 godina može živjeti samo od sjećanja kad je nosio olimpijsku baklju, on ne može biti još jednom olimpijski prvak. Moramo se pomiriti s onim što ne možemo promijeniti. Gospodin nam pomaže, Duh Sveti nam pomaže u takvim trenucima, haj' mo reći razočaranja, iako to nije razočaranje za normalnog čovjeka, normalan čovjek će prihvatiti tijekove svoga života u Bogu. U takvim trenucima je potrebno u prvome redu da sami postanemo svjesni svoje situacije da možemo odložiti taj mit o sebi, tu predodžbu o sebi da moramo biti baš takvi i takvi.

Kad postanemo svjesni da imamo neku *predodžbu o sebi*, da sanjari-mo o sebi kao takvoj i takvoj i takvom i takvom, u toj svijesti možemo postati nenavezani i reći: moram se odreći te predodžbe o sebi da sam poznat znanstvenik, ili da sam poznat evangelizator ili propovjednik, jer to više ne radim. To nije moj identitet. Moj identitet je, da me netko

u ponoć probudi i pita tko si, moj identitet je: ja sam dijete Božje. I s čim god se drugim identificirali tijekom našeg života, to ne može ispuniti naše srce i ne može biti zajednički nazivnik za cijeli naš život. Ali biti dijete Božje, voljena grešnica, biti spašen grešnik, tu se možemo svi identificirati, to je naša stvarnost, i kad smo djeca, i kad smo u srednjim godinama, i kad smo već stari.

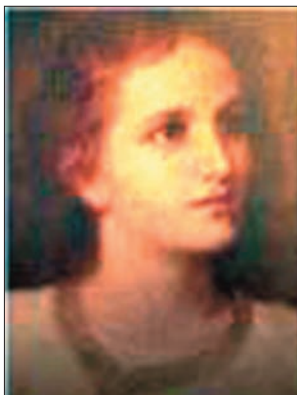
S tim u vezi se mogu pojaviti i neke rane, npr. osjećaj *napuštenosti*. Djeca su na primjer otišla i roditelji su ostali sami. Tu često nema sposobnosti da se ostvari čvrsta veza s drugima, jer još uvijek žele vezu s djecom koja su otišla. Zatim iskrivljen osjećaj stida gdje ga zapravo i ne bi trebalo biti. Možda tjeskoba da nisam dovoljno dobra ako nisam postigla nešto što sam zamislila, ili je na mene toliko utjecalo ono što sam proživljavala u mladosti kad su mi govorili da nisam dobra itd. Rane nas ometaju u potpunom prihvaćanju života, a time i u vjernom nasljedovanju Isusa. U psihologiji bi se to moglo nazvati, recimo, kao ovisničko ponašanje, uzajamno ovisni odnosi, osobnost koja nosi pečat roditelja alkoholičara, ili pečat nesređene obitelji iz koje potječe, kompleks manje vrijednosti i drugo.

Kroz kontemplacije evanđelja ćemo se dotaknuti situacija u kojima smo bili ranjeni i predati ih Isusu, pozvati Isusa da uđe u te situacije i da nas izliječi. Tako nam *duhovne vježbe pomažu da ozdravimo*, da postanemo sposobniji, slobodniji za odluku da činimo ono što Bog hoće, da vidimo što on hoće i da možemo to izvršiti.

Nije uvijek uputno kopati po sjećanjima koja se pojavljuju, u razgovoru s pratiteljem moći ćemo razlučiti i vidjeti što je potrebno, a što možda i nije više potrebno uzeti u obzir. Nekad to i ne mora biti tako bitno u našem životu kao što nam se čini. Sve ovisi o nama, o situaciji, o prošlosti, o onome što Bog od nas traži i to se procjenjuje u hodu.

Nekad nam se neke životne situacije čine preteškima da bismo u njih ušli, čak i u duhovnim vježbama gdje smo na neki način zaštićeni. Zato je možda nekad potrebno pričekati neku drugu priliku. I Duh Sveti nas neće podsjećati na ono što još ne možemo podnijeti. Ako postoje rane koje su tako duboke da se još ne možemo s njima suočiti, nećemo ih biti ni toliko svjesni. Međutim ono što dobijemo u kontemplaciji, trebamo svakako Bogu predati, Isusu prikazati, pozvati ga u te situacije, u te događaje, i suočiti se s bolima iz svoje prošlosti tako da budu izliječene, Bogu predane, rane povijene i iscijeljene.

Upute za 14. molitvenu cjelinu

Tema: Isus raste u Nazaretu u skrovitosti osim jednog posebnog događaja. Molim za milost duboko osjećajne spoznaje Boga koji je za me postao čovjekom da mogu više ljubiti Isusa i bolje nasljedovati njegov Duh.

Molitveni tekstovi: Lk 2,41-50 - Kad je Isus imao dvanaest godina, Marija i Josip su ga doveli u hram gdje je doživio iskustvo posebna poziva. Idite s njima na putovanje i sudjelujte u svim vidovima ovoga događaja. Podijelite s njima iskustva vaše vlastite mladosti i kako se vi osjećate s tim u vezi.

Drugi dan Lk 2,51-52 - Živite s Isusom tijekom njegova života od trinaeste do devetnaeste godine.

I treći dan Lk 2,51-52 - Provedite neko vrijeme s Isusom za vrijeme njegove mladosti od dvadesete godine do vremena u kojem je napustio dom.

Četvrti i peti dan je ponavljanje. Šesti dan je posebno ponavljanje koje nazivamo primjena osjetila.

Drugi i treći dan je zapravo isto čitanje Svetoga pisma: Lk 2,51-52. To je vrlo kratko čitanje, međutim dodijeljeno nam je dva dana. Gledamo Isusa od njegove 13. do 19. godine, a onda ga gledamo od 20. do 30. jer bio je oko trideset godina kad je napustio dom.

Ovaj tjedan posvećen je Isusovom *skrovitom* životu. To je za sve one

koji žive skrovitim životom u okviru svoje kuće, svojega doma, svog dvorišta, svoje kuhinje ili svog radnog mjesta. Skrovit život, koji je Isus pokazao vrijednim, također trebamo cijeniti. Život u skrovitosti nije manje vrijedan od života slavnih zvijezda o kojima se piše po novinama i čita, gleda na televiziji itd. Naš skrovit život u okviru obitelji ima veliku vrijednost i ova četrnaesta molitvena cjelina mnogima će probuditi nadu, radost, suze radosnice, kad vide da je Isus do svoje tridesete godine bio potpuno nepoznat svijetu i da je radio obične svakodnevne, reklo bi se dosadne, dužnosti tesara. Prošao je mladenačku dob i muževnu zrelu dob od dvadesete do tridesete godine u skrovitosti.

Koga si, Djevice u Hramu našla

Otići ćemo u Nazaret, pronaći u Nazaretu kuću u kojoj živi Sveta Obitelj. Malo ćemo pogledati na kojem je mjestu kuća smještena, kako izgleda, kako izgleda radionica. Ući ćemo u dvorište, pokucati na vrata, ući unutra i razgovarati s Josipom, s Marijom, s Isusom, ovisi koga pronađemo kod kuće. Bit ćemo s njima i dijeliti s njima njihov život i svoj život. Možda ćemo im reći nešto od svoga života, a oni će nama reći nešto od svojega.

Sjećam se kako je jedna vježbateljica ušla u nazaretsku kuću svete Obitelji. Uvela sam je u prizor tako da smo zajedno išle u Nazaret. Zajedno smo pitale gdje je kuća tesara Josipa i kad smo je našle, rekla sam: sad ćemo pokucati na vrata. Kad nam otvore, ti uđi, a ja ću ostati vani - i ona je ostala razmatrajući. Upravo je trajao domovinski rat i ona je došla

u Kanadu na poziv svojih sestara da na neki način izbjegne opasnosti, a opet joj je bilo teško jer je ostavila u Hrvatskoj supruga. Poslije jednoga sata u kojem sam je vidjela da puno piše, pitala je smije li i sljedeći sat ostati u nazaretskoj kući. Naravno da smije. U tome je dinamika duhovnih vježbi. Kad mi je čitala svoja dva razmatranja zadivila me. Toliko toga je doživjela. Kad je ušla u Nazaretsku kuću, u dom Svete Obitelji, kaže da su sve troje bili kod kuće, da su je jako lijepo primili, posjeli za stol i s njom razgovarali za stolom i pitali su je odakle je. Ona je rekla da je iz Zadra. Pa što ima tamo? Rekla je da je tamo rat. I koga ima? Supruga i sina. I onda im je pričala. Bila je oduševljena njihovom prisutnošću, prisnošću, ljubavlju. Vidjela je njihovu ljubav, to je bila primjena osjetila, ona je vidjela kako se Josip i Marija ljube. I vidjela je Isusovu ljubav. Ne sjećam se više toliko detalja, samo znam da je na kraju rekla da jedva čeka doći kući da može ljubiti svoga muža, svoga supruga, kao što Marija ljubi Josipa, poštivati ga, i da želi uspostaviti u svojoj obitelji takvu atmosferu kakvu je udisala u Svetoj Obitelji.

Evo ovo je jedan primjer kako se može doživjeti kontemplacija evanđelja o Isusovom skrovitom životu. Svatko od vas će doživjeti Svetu Obitelj na svoj način. Kad budete s Isusom, vi svakako koji ste u pozivu, u odabiru poziva, gledajte na koji način se on priprema za odabir svojega poziva. Na koji način ga Otac priprema za poslanje. Možda će vam to pomoći kod vašeg izbora. Bez ovog skrovitog života, života molitve, povučенosti, teško da bi Isus mogao kao čovjek nastupiti svom snagom kasnije. Sigurno je ljubav koju je primio u obitelji dobra podloga da izdrži nevolje koje su ga čekale kao čovjeka. Tako da to može biti naša dobra priprema za izbor. Dobro je primijetiti kako Isus živi u potpunom miru i redu. To je isto jedan od uvjeta da izbor bude valjan, da sam i ja u utjesi, a ne u nekakvoj zbrci i nemiru, depresiji itd. On je čuo Očev poziv u molitvi, on je svaki dan molio i izvršavao svoje svakodnevne dužnosti.

Ovdje treba napomenuti da za sva otajstva Isusova života kad ga gledamo kao čovjeka, možemo doživjeti neke slike koje nisu baš u skladu s Isusovom osobom. Međutim to nas ne treba pokolebati u vjeri u Isusa Boga i čovjeka, jer to nije objektivno tako. To je naš subjektivan doživljaj koji nam samo otkriva kakva je naša psihička situacija. Na primjer ako netko vidi da ga Isus ne voli, to ne znači da ga Isus ne voli, nego to znači da ja doživljavam da me Isus ne voli. Ono što vidimo

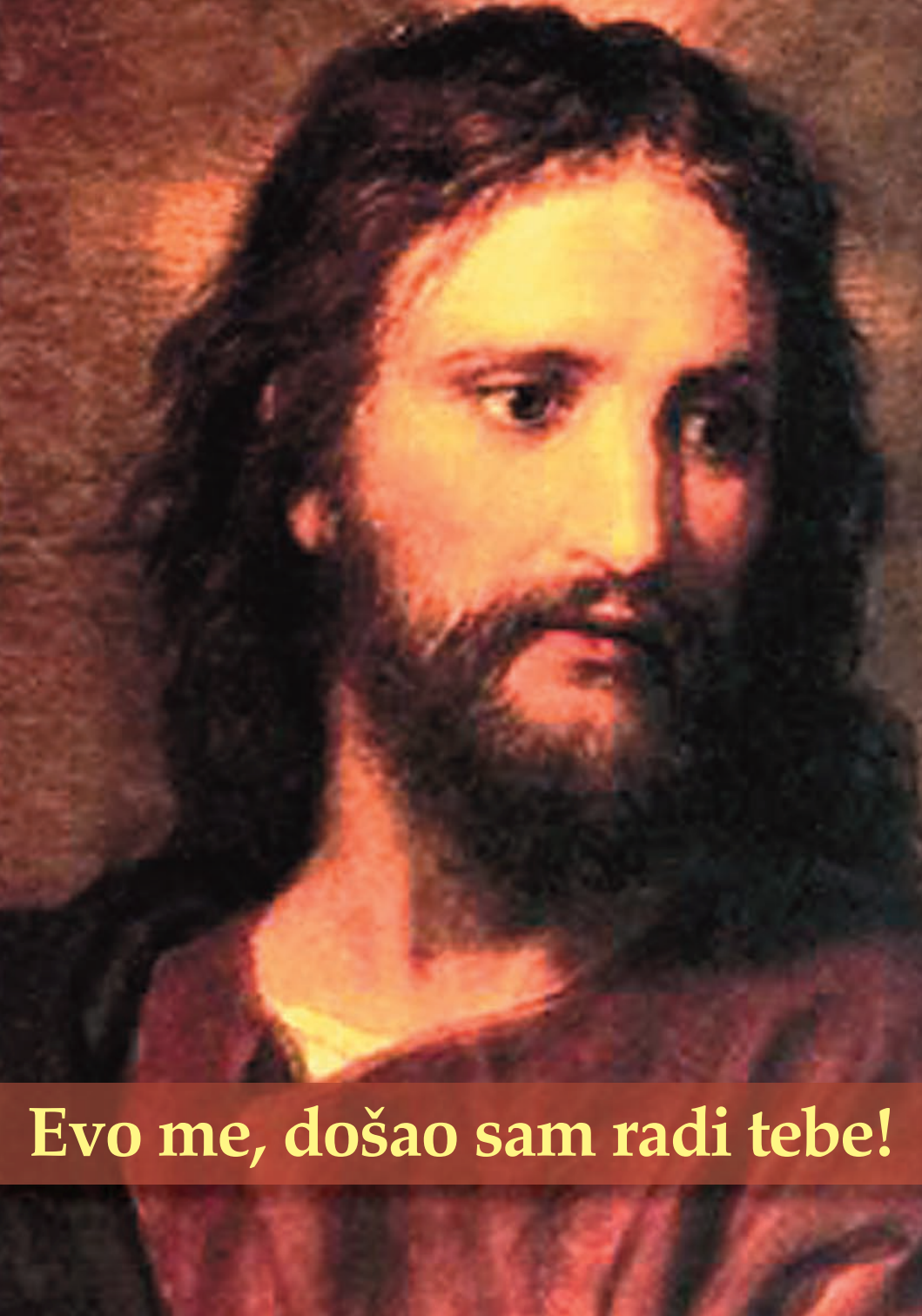
u kontemplaciji ne odnosi se na objektivnu Istinu, nego na našu subjektivnu moć doživljavanja. Naše podsvjesno iskustvo odbačenosti ne može prihvatiti, zamisliti prihvaćanje od strane drugoga, pa ni od strane Isusa. I zato ga možemo doživjeti kao da nas ne prihvaća. Postanemo li svjesni toga, možemo moliti da nam Isus izliječi taj čas kad nas je netko odbacio, kad je netko bio grub prema nama. Te epizode su mala opiranja nekih dijelova naše duše. Obično ponavljanje može rasvijetliti molitveno iskustvo da ga bolje razumijemo. Zato u ovom razdoblju ima dosta ponavljanja da se vraćamo na ono što nam je potrebno.

U ponavljanju se događa iscjeljenje, mi se mijenjamo pod utjecajem Božje prisutnosti u događajima povijesti našega života. Božja ljubav ulazi u naš prošli i sadašnji život i liječi našu odbačenost, neopraštanja, gorčine, razočaranja itd.

Isus je zato došao na svijet da čovjeka spasi od grijeha i postavi njegove korake na put mira, ljubavi i radosti.

Verbum caro hic factum est
Riječ je tijelom **ovdje** postala
Bijeli mramorni krug označava mjesto navještenja

Evo me, došao sam radi tebe!